

VAN DEPREMİ VE STK'LAR

VAKA ANALİZİ

2011 yılında yaşanan Van Depremi afet yönetimi, Kamu-STK işbirliği ve toplanan yardımlar ile sivil toplum alanında en çok konuşulan konular arasında yer aldı.

23 Ekim 2011 günü merkez üssü Van-Erciş olan ve 7,2 büyüklüğünde meydana gelen deprem, Van ve ilçelerinde yıkıcı hasar yaratmış, yüksek miktarda can ve mal kaybına sebep olmuştur. Ekim depreminin yaraları henüz sarılmamışken 9 Kasım 2011 günü merkez üssü Van-Edremit ve büyüklüğü 5,6 olan ikinci deprem, arama kurtarma çalışmalarında gönüllü faaliyet gösteren kişiler de dâhil olmak üzere pek çok kişinin yararlanmasına ve hayatını kaybetmesine sebep olmuştur.

Türkiye İnsan Hakları Vakfı (THİV) Genel Sekreteri Metin Bakkalıcı, 23 Ekim depreminden 32 gün sonra ilde yaptıkları ziyarette, tarihi boyunca pek çok büyük depremle sarsılmış Van'ın bilinen bir afet bölgesi olmasına rağmen, "birincil koruma" denilen deprem öncesi hazırlık sürecinden geçmediğini belirtmiştir.¹ İstanbul Teknik Üniversitesi Deprem Mühendisliği ve Afet Yönetimi Enstitüsü tarafından hazırlanan raporda ise depremin lokalliği göz önünde bulundurulduğunda, yüksek miktarda can ve mal kaybına sebep olmasının nedenleri arasında basit mühendislik hataları, taşıyıcı sistem oluşturulmasında temel kuralların göz ardı edilmesi ve çok katlı betonarme binaların mühendislik hizmeti almamış olması gösterilmiştir. TMMOB Jeofizik Mühendisleri Odası'nın da aralarında bulunduğu farklı kurumların yayınladığı raporlarda yapılan binaların denetlenmemesi de depremin yıkıcı hasar vermesinin başka bir sebebi olarak belirtilmiş ve kamu kuruluşlarının bu konudaki ihmallerine dikkat çekilmiştir.

Her ne kadar deprem öncesi alınması gereken önlemler yetersiz kalmış olsa da, kritik olan ilk 72 saatte gerçekleştirilen arama kurtarma faaliyetleri açısından Van Depremi değerlendirildiğimizde, 1999 Marmara Depremi sonrası döneme kıyasla çalışmaların daha verimli ve işbirliği içinde yürütüldüğü görüştüğümüz STK'lar tarafından dile getirilmiştir. Bu durumda 1999 Marmara Depremi sonrasında kriz yönetimi ve ani müdahale konularında büyük bir tecrübe edinilmiş olmasının etkisi büyüktür. AKUT Genel Sekreteri Saydun Gökşin'in de ifade ettiği üzere Van Depremi sonrasında, Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Merkezi'nin (AFAD) kurulmasının da etkisiyle kamu organları bölgeye öncelikli ihtiyaçların aktarımı, sağlık ekibi ve ekipmanların ulaşımı konusunda daha planlı ve hazırlıklı davranmış ve arama-kurtarma faaliyetleri daha koordineli bir biçimde yürütülmüştür. Deprem sonrası çalışmalarını ulusal düzeyde 7 gün 24 saat esasına göre yürüten AFAD ve yerel düzeyde Van Valiliği bünyesinde 24 saat esasına göre çalışan Afet ve Acil Durum Yönetimi Merkezi arama kurtarma faaliyetlerinden verimli sonuç alınmasında etkili olmuştur.

Van ve çevre ilçelerinde ağır hasar yaratan deprem, ulusal ve uluslararası pek çok yardım kampanyasının başlatılmasına sebep olmuş ve kamu-sivil toplum işbirliği, kriz yönetimi, hasar-tespiti ve hayata dönüş çalışmaları açısından pek çok soruyu beraberinde getirmiştir. İlk etapta depremezdelelerin barınma, ısınma, gıda, giyim ve psikolojik/ sosyal destek alanlarında duydukları ihtiyaçlara kamu kuruluşlarının yanı sıra, ulusal ve uluslararası ölçekte pek çok sivil toplum kuruluşu da farklı şekillerde yoğun olarak destek vermişlerdir.

VAN DEPREMİ SONRASINDA STK FAALİYETLERİ

Van depremi ardından şehirde faaliyet gösteren birçok STK da depremezde haline gelmiştir. Eylül 2012'de gerçekleştirdiğimiz

¹ Van'da İstenilirse Organizasyonsuzluk Hali Aşılabilir. Bianet. Erişim Tarihi:29 Kasım 2011. <http://bianet.org/bianet/toplum/134402-vanda-istenilirse-organizasyonluk-hali-asilabilir>

görüşmelerde pek çok STK'nın dernek binalarının depremde yıkılması ve ağır hasar görmesi sebebiyle fiziki koşullar açısından elverişsiz ortamlarda faaliyet gösterdiği görülmüştür. Başka bir binaya taşınma olanakları bulunmayan STK'ların büyük bir kısmı depremden bir yıl geçmiş olmasına rağmen hâlâ konteynerlarda faaliyet göstermektedir. Dernek çalışanlarının özverileri sonucu ayakta kalmayı başarmış ve faaliyetlerine devam eden STK'lar da mevcuttur. Örneğin; deprem sonrasında dernek başkanının evinden faaliyetlerini yürüten Bedensel ve Zihinsel Engelliler Derneği, fiziksel koşullarının elverişsiz olmasına rağmen engelliler için yoğun bir biçimde çalışmaya devam etmektedir. Kimi STK'ların ise depremin ardından maddi ve fiziki koşulları el vermediği için faaliyetleri tamamen durmuş durumdadır. Van'daki kadın örgütleri, kadın ve çocuklar için faaliyetlerini devam ettiriyor olmalarına rağmen, ilk etapta çadır kentlerde faaliyet göstermede yaşanan zorluklar nedeniyle planlanan sosyal/psikolojik destek çalışmalarının hayata geçirilmesi ve durum tespit çalışmaları yapılmasında aksaklıklar yaşandığını ifade etmişlerdir.

Türkiye'nin diğer illerinde faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları deprem sonrası acil ihtiyaçların karşılanmasını hedef alan yardım çalışmalarının yanı sıra; bölgeye yönelik raporlama faaliyetlerinde de bulunmuşlardır. AKUT, Sarmaşık Derneği, Kimse Yok Mu? Derneği gibi kuruluşlar arama kurtarma faaliyetleri, nakdi ve aynı yardım kampanyalarıyla bölgeye destek olmuşlardır. Bu süreçte, AFAD yardımların tek elden, hızlı ve sağlıklı bir biçimde deprem bölgesine ulaştırılması² amacıyla görevlendirilmiş ve nakdi yardımlar Başbakanlık'a ait bir banka hesabında toplanmıştır. İlk etapta ihtiyaç bulunmadığı gerekçesiyle dış yardım kabul

edilmeyeceğini açıklayan Dışişleri Bakanlığı, depremi takip eden günlerde çadır, prefabrik konut ve barınma konteynerlarına ihtiyaç duyulduğunu ve dış yardım kabul edileceğini duyurmuştur.³ Medya aracılığıyla büyük kitlelere duyurulan yardım kampanyalarının yanı sıra STK'lar kendi bünyelerinde ve faaliyet alanları kapsamında çeşitli ölçekli yardım kampanyaları da başlatmışlardır. Örneğin, İstanbul'daki ve Ankara'daki kâğıt toplayıcıları yardım göndermek isteyen ancak koli sıkıntısı çeken kişiler için çöplerden topladıkları koli parçaları ve diğer kullanılabilir malzemeleri Geri Dönüşüm İşçileri Derneği bünyesinde toplayarak ihtiyaç sahiplerine iletmışlerdir.⁴ Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı, Anne Çocuk Eğitim Vakfı ve Türk Eğitim Vakfı gibi kuruluşlarda Van'da anne sağlığı ve eğitim alanlarında önemli kampanya ve faaliyetler yürütmüştür.

Depremin ardından depremzedelere çeşitli açılardan yardımcı olmayı hedefleyen kampanyalar arama kurtarma ve nakit/ malzeme toplama kampanyalarıyla sınırlı değildir. Türkiye'nin çeşitli illerinden pek çok sivil toplum örgütü büyük bir özveri ile psiko-sosyal destek kampanyalarıyla bölgeye katkıda bulunmuştur. Avrasya Sanat Kolektifi (ASK) altında faaliyet gösteren Documentarist, Van Belediyesi desteğiyle Halkevleri bünyesinde açılan Çocuk Evi'nde depremzede çocuklara psikolojik destek amacıyla film atölyeleri ve yaratıcı sanat çalışmaları gerçekleştirmiştir.⁵ Ankara'da faaliyet gösteren Gündem Çocuk Derneği sekiz hafta süren bir çalışma sonucu, depremzede çocukların kendi hazırladıkları haber blogu, haftalık gazete, internet radyosu ve radyo programları oluşturmuştur. Türk Psikologlar

³ http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2011/10/111026_turkey_van.html

⁴ *Kâğıt Toplayıcılardan Van'a Destek*. Bianet. Erişim Tarihi: 27 Ekim 2011 <http://bianet.org/bianet/toplum/133664-kagit-toplayicilardan-vana-destek>

⁵ Çalışma hakkında ayrıntılı bilgiye http://www.documentarist.org/doc_gazete/HangiInsan-Haklari2011_Van_ElifErgezen.html adresinden ulaşabilirsiniz.

² *Van Depremi Yardım Kampanyası*. Resmî Gazete. Erişim Tarihi: 8 Ocak 2012. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/10/20111025-18.htm>

Derneği de kamu kuruluşlarını psiko-sosyal faaliyetler konusunda bilgilendirmek amacıyla toplantılar düzenlemiş ve çocukları, gençleri ve yetişkinleri hedef alan farklı psiko-sosyal destek faaliyetlerini Van'da ve Erciş'te açtıkları merkezlerde gerçekleştirmiştir.

Van depremi kriz anlarında kendiliğinden gelişen sivil toplum hareketlerini incelemek için de önemli bir örnektir. 23 Ekim'de meydana gelen Van-Erciş depreminin hemen ardından saatler sonra devreye giren *Yalnız Değilsin Van* (YDV) blogu Van'daki deprem sonrası durum, arama kurtarma faaliyetleri ve yardım kampanyalarıyla ilgili güncel bilgiler veren ve ihtiyaç listeleri yayınlayan bir bilgi koordinasyon destek sitesi olarak faaliyet göstermiş ve faaliyetleri tamamen gönüllüler tarafından yürütülmüştür.

İstanbul'daki STK'lar tarafından gerçekleştirilmiş raporlama faaliyetleri deprem sonrası gelişen süreci belgelemek açısından önem taşımaktadır. Mazlum-Der'in bölgedeki insan hakları ihlallerini temel alan *2011 Van Depremine İlişkin Değerlendirmeler ve Zarara Uğramış Kişilerin Hak Arama Süreçlerine İlişkin Deprem Raporu'nda*⁶ deprem mağdurlarına cezai sorumluluk, hukuki sorumluluk, tazminat ve devletin sorumluluğu konularında analizleriyle bilgi vermeyi amaçlamıştır. Van Depremi'ni insan hakları ihlalleri açısından inceleyen bir başka STK olan İnsan Hakları Derneği (İHD) ise Van'da gerçekleştirdiği saha ziyareti sonucu yaşam, barınma, sağlık hakkı ihlalleri ve ayrımcılık konusundaki tespitlerini *İHD Van Depremi Raporu*⁷ aracılığıyla belgelemiştir.

STK'larla yapılan görüşmelerde gerek yardımların ihtiyaç sahiplerine etkili ve verimli bir şekilde ulaşması aşamasında, gerekse

mevcut durumun tespiti ve raporlanması aşamasında afet yönetimi alanında faaliyet gösteren İstanbul merkezli STK'ların zorlandıkları ortak bir noktanın deprem sonrası süreçte kamu sivil toplum işbirliği ve diyaloguna yönelik olduğu ortaya konmuştur.

KAMU-SİVİL TOPLUM İŞBİRLİĞİ

Van depremi sonrasında gelişen süreçte kamu sivil toplum ilişkilerini daha bütüncül bir açıdan inceleyebilmek için, bölgedeki kamu kuruluşlarının iç dinamiklerini ve bu dinamiklerin STK'larla ilişkileri belirlemedeki rolünü incelemekte fayda bulunmaktadır.

Bölgedeki kamu kuruluşları arasındaki koordinasyon ve işbirliği göz önünde bulundurulduğunda, Van Belediye Başkanlığı ve Valilik arasındaki iletişim kopukluğunun deprem sonrasında süreçte de etkili olduğu STK'lar tarafından sıkça dile getirilmiştir. Stratejik ve ortaklaşa karar alınması gereken noktalarda aksaklıklar meydana gelmesine sebep olan bu duruma medyada da yer verilmiştir. Birgün gazetesinin yayınladığı habere göre, "deprem bölgesinde bir organizasyon bozukluğu olduğunu" aktaran gazeteci Ahmet Hakan, "Van Belediye Başkanı Bekir Kaya'nın BDP'li olduğu için hem valilik, hem AKP hükümetinin yerel bürokrasinin organizasyonlarda eş güdüm içerisine girmek istemediğini" dile getirmiştir.⁸ 23 Ekim depreminden sonra belediyenin ilk etapta AFAD il koordinasyon merkezinde yer almayı, hasar-tespit çalışmaları ve kentin yeniden yapılandırılması sırasında ili iyi tanıyan yerel bir aktör olarak arka planda kalması, valilik ve belediyenin işbirliği içinde hareket etmemesinin örnekleridir.

Kamu faaliyetlerini bakanlık seviyesinde incelediğimizde, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın

⁶ *Van Depremine İlişkin Değerlendirmeler ve Zarara Uğramış Kişilerin Hak Arama Süreçlerine İlişkin Deprem Raporu*. Mazlum-DER. Erişim Tarihi: 12 Ocak 2012 <http://istanbul.mazlumder.org/yayinlar/detay/raporlar/3/van-depremine-iliskin-degerlendirmeler-ve-zarara-ugramis-kisilerin-hak-arama-sureclerine-iliskin-deprem-raporu/572>

⁷ Raporu <http://www.ihd.org.tr/> adresinden ulaşabilirsiniz.

⁸ *Ahmet Hakan: Van'da BDP'li Belediye Dışlanıyor*. Birgün. Erişim Tarihi: 27 Ekim 2011 http://www.birgun.net/actual_index.php?news_code=1319733247&year=2011&month=10&day=27

deprem sonrasında oluşan sosyo/psikolojik destek ve yeniden yapılanma gibi konularda öncelikli ihtiyaçlar göz önünde bulundurulduğunda faaliyet alanları gereği ortak karar alma süreçlerinde sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içinde olabilecek bakanlıklar olduğu görülmektedir.

Çocuk Vakfı'nın hazırladığı rapora göre⁹ Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, aile-toplum ilişkileri, çocuk ve kadınlara yönelik psiko-sosyal destek, yaşlı ve engelliler için oluşturulmuş kısa ve orta vadeli programlar açısından sunulan hizmetler yeterli düzeyde olmamıştır. TÜSEV'in Van'daki STK'larla gerçekleştirdiği mülakatlarda kadın örgütlerinin ilk etapta çadır kentlere erişiminde ve çadır kentlerde faaliyetleri için izinlerin alınmasında gecikmeler yaşandığı dile getirilmiştir. Bu gecikmelerin, ihtiyaç tespiti ve öncelikli faaliyet gerektiren alanların belirlenmesi noktasında eksikliklerin oluşmasına ve çadır kentlerde yaşayan kadınların gerçek durumlarının tespitini zorlaştırdığı belirtilmiştir. Bu duruma ek olarak, kamu kuruluşlarının bölgenin ihtiyaçlarını yakından takip eden ve tanıyan kuruluşların deneyimlerinden faydalanamamasına neden olmuştur. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı'nın bölgede psiko-sosyal destek çalışmaları alanında farklı programlar yürütmesi birden fazla kurumun benzer işler yapmasına sebep olmuş ve bu konu STK'lar tarafından sıkça dile getiren koordinasyon eksikliğine bir örnek olmuştur.

Kamu-STK ilişkilerinin bölgenin yeniden yapılandırılması sürecinde istenilenden düşük seviyede gerçekleştiği dile getirilmektedir. Çocuk Vakfı'nın akademik bir kadro liderliğinde yürüttüğü anket çalışması sonucu hazırlanan *Sosyolojik Gözlem Raporu*'nda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Van'ın

yeniden yapılandırılması sürecinde mimarlar odalarıyla hasar-tespit ve yeni konut/iş alanlarının belirlenmesinde iletişimsizlik halinde olduğu belirtilmektedir. Yakın zamana kadar bölgenin yeniden yapılandırılmasında bölgede jeolog, inşaat mühendisi, şehir plancısı ve kent sosyoloğu olarak çalışan uzmanların ve akademisyenlerin de yer aldığı STK'ların yeniden yapılanma sürecinde yer almaması, kentin ortak sorunlarına demokratik ve ortaklaşa çözüm üretme sürecinin oluşmamasına sebep olmuştur. Ayrıca STK'ların karar alma süreçlerinde yer almadığı bir yeniden yapılanma sürecine girilmesi, halkın taleplerini içermeyen bir sürecin ortaya çıkmasına da sebep olmuştur.

Van Depremi sonrasında gelişen süreci sivil toplum-kamu işbirliği açısından incelediğimizde ise, işbirliği aşamasında aksaklıkların yaşandığı gözlemlenmektedir. Deprem sonrası Van'da faaliyet göstermiş bölgesel ve ulusal STK'larla yapılan görüşmelerde, kamu-sivil toplum işbirliğinin istenilen düzeyde gerçekleşmediği belirtilmiştir. Bu görüşmeler sırasında, hak temelli çalışmalar yapan ve bölgede benzer faaliyetler göstermek isteyen kuruluşların bir kısmının gerekli izinleri alırken diğerlerine Van Valiliği tarafından gerekli izinlerin verilmediği vurgulanmıştır.

Van'da yerel STK'larla yapılan mülakatlarda kamu kuruluşlarının STK'lara eşit mesafede olmadığı ve Van'da yaşanan politik süreçlerin STK'larla ilişkileri belirlemede de rol oynadığından bahsedilmiştir. Görüşülen STK'ların bir kısmı ise kamu kuruluşlarıyla deprem öncesi dönemde kurulan ilişkilerin bir takım faaliyetlerine destek bulmada olumlu rol oynadığını dile getirmişlerdir. Kamu-STK ilişkilerini belirleyen eşit ve şeffaf mekanizmaların eksikliği, kimi durumlarda STK'ların etkili ve verimli bir biçimde faaliyet göstermelerini zorlaştırmış ve depremzedelerin faydalanabileceği faaliyetlerin sayısı ve kapsamını olumsuz yönde etkilemiştir.

⁹ Van Depremi Sosyo-Ekonomik ve Psikolojik Durum Tesbiti Raporu. Çocuk Vakfı. Erişim Tarihi: 18 Nisan 2012. <http://www.cocukvakfi.org.tr/icerik.aspx?id=118>

TOPLANAN YARDIMLAR

Van depremi sonrasında bölge halkının ihtiyaçlarına bir an önce cevap verilebilmesi için ulusal ve uluslararası pek çok yardım kampanyası başlatılmıştır. Bu kampanyaların geniş kitlelere duyurulmasında sosyal medya önemli rol oynamıştır. Wordpress sitesi üzerinden kurulan *Yalnız Değilsin Van*, gazeteci Ahmet Tezcan'ın Twitter üzerinden başlattığı *Evim Evindir Van* kampanyaları ile yine Twitter üzerinden depreme uluslararası destek sağlamak için kullanılan *#Pray4Turkey*, sosyal medya aracılığıyla bölgeye destek ve yardım ulaşmasında büyük rol oynamıştır. Van depremi sonrasında bölgeye büyük miktarda yardım toplandığı bilinen bir gerçek olsa da, toplanan yardımlarla ilgili bilginin şeffaf bir şekilde paylaşılmaması toplanan yardımların ihtiyaç sahiplerine etkin bir şekilde dağıtım konusunda bilgi edinilememesine neden olmuştur.

Van depremi sonrasında toplanan yardımların miktarı ve yardımların ne şekilde değerlendirildiğiyle ilgili on dört kadın örgütü adına Van Valiliği Afet Koordinasyon Merkezi'ne yapılan başvuruya¹⁰ verilen cevap yardımların şeffaf ve hesap verilebilir bir şekilde toplanması ve dağıtım konularındaki soru işaretlerini güçlendirmektedir. Dilekçeye verilen cevapta yapılan nakdi yardımların Başbakanlık'a ait banka hesaplarında toplandığı belirtilmiş, ancak kadın örgütlerinin toplanan yardımın miktarıyla ilgili sorduğu soru yanıtız bırakılmıştır. Bu nedenle toplanan yardım miktarına ve ne şekilde kullanıldığına dair net bir cevap da alınamamıştır. Görüşülen STK'ların hiçbirinin Başbakanlık Fonlarında toplanan kaynaktan yararlanmamış olması da toplanan yardımların kullanımı konusunda net bilgiye erişimi olanaksız hale getirmektedir.

Bununla birlikte, AFAD'ın Van Depremi sonrasında hazırladığı kitapçıkta deprem

sonrası toplanılan yardımlarla ilgili aşağıdaki bilgiler verilmiştir. Tabloya göre finansal sürdürülebilirlikleri açısından pek çok sorun yaşayan STK'ların özel sektörün yaklaşık iki katı yardımda bulunmuş olmaları dikkat çeken başka bir unsurdur.¹¹

VAN DEPREMİ HARCAMA DAĞILIM TABLOSU (AFAD, 2012)

Gönderilen Toplam Acil Yardım Ödeneği	460.417.357 TL
Başbakanlık	10.000.000 TL
İnsani Yardım Hesaplarından Yapılan Harcamalar	224.030.000 TL
Diğer Bakanlık, Kamu Kurum ve Kuruluşları Harcamaları	1.174.500.513 TL
Kızılay	121.740.373 TL
STK'lar (Bilgi Alınabilen)	24.860.000 TL
Valilikler	21.345.000 TL
Özel Sektör	13.880.000 TL
Yurtdışından Gelen Malzemelerin Toplam Tutarı	76.849.000 TL
Kalıcı Konutlar için TOKİ'ye Aktarılan Tutar	1.232.673.916 TL
Van Maliyeti Toplam (Kalıcı Konutlar İçin TOKİ'ye Aktarılan Tutar Hariç)	3.362.548.699 TL

Van Depremi sonrasında yürütülen yardım faaliyetleri, sivil toplum örgütlerinin depremzedeler tarafından nasıl algılandığını gözlemlemek açısından da önemli bir fırsat sunmuştur. Çocuk Vakfı'nın yaptığı araştırmaya

¹⁰ Van Depremi Yardımlarına Ne Oldu?. Bianet. Erişim Tarihi: 26 Ocak 2012 <http://www.bianet.org/bianet/diger/135727-van-depremi-yardimlarina-ne-oldu>

¹¹ Van Depremi Raporu. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) <http://www.afad.gov.tr/TR/icerikListele.aspx?ID=107>

göre depremzedelerin % 72,2'si uluslararası kuruluşların, % 72,4'ü belediyelerin, % 69,8'i sivil toplum örgütlerinin ve % 54'ü de Kızılay'ın kendilerine hiç yardımcı olmadığını düşünmektedir.

DEPREMDEN 1 YIL SONRA VAN'DAKİ STK'LAR

Van Depremi'nden 1 yıl sonra Van'daki STK'larla yapılan mülakatlarda, toplanan yardımların ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmasını takip etmek için gerekli şeffaf ve hesap verebilir mekanizmaların bulunmamasının önemli bir eksiklik olduğu dile getirilmiştir. Bölgede faaliyet gösteren kamu kuruluşları arasındaki iletişimsizlik ortak çalışmalar yapılmasını zorlaştırmış ve bu durum Kamu-STK ilişkilerinin yanı sıra STK'ların faaliyetlerine de yansımıştır. Depremde binaları yıkılan STK'ların elverişsiz fiziki ve maddi koşulları, depremzede haline gelen STK'ların verimli ve etkili bir şekilde çalışmasını önünde engel teşkil eden bir unsur olmuştur.

Van Depremi sonrasında gelişen süreç STK'lar açısından değerlendirildiğinde görülen olumlu bir gelişme arama kurtarma faaliyetlerinin 1999 Marmara Depremi sonrasında edinilen deneyim ve AFAD'ın kurulması sebebiyle daha koordineli ve etkili bir şekilde yürütülmüş olmasıdır. Türkiye'nin farklı illerinde faaliyet gösteren STK'ların Van Depremi sonrasında oluşan ihtiyaçlara kapsamlı ve etkili bir şekilde katkıda bulunmaları da bir diğer olumlu gelişme olarak kabul edilmektedir.

Bölgede devam eden zorlu koşullara rağmen Van Depremi sonrasında Türkiye'de sivil toplumun bir araya geldiği ve afet sonrasında ortak çalışmalar yürütebildiği görülmüştür.